

Program för
utveckling av
barn- och
familjetjänster

REGERINGENS
SPETSprojekt

Programmet för utveckling av barn- och familjetjänster (LAPE)

5.11.2018

Christine Söderek/PKS LAPE

1. Kort allmänt om LAPE

2. Huvudstadsregionens elevhälsomodeller
  - a. Samtal om välbefinnande
  - b. Uppföljning av och ingripande i skolfrånvaro
  - c. Bedömningsverktyg för psykologens och kuratorns klientarbete
  - d. Elevhälsans samarbetsprocesser

3. Diskussion om LAPE-målsättningarna och hur man arbetar med LAPE-förändringen i kommunerna ur ett svenskspråkigt perspektiv

Plock ur LAPEs nationella målsättningar:

Lämpligt stöd, vid rätt tidpunkt, nära. Stödet ges i barnets vardagsmiljö.

Ett barn som mår bra lär sig.

Beslutsfattare och professionella bemöter barn och unga bättre än nu.

Bort från kulturen där man skickar barn och unga vidare till följande instans.

Mångprofessionellt samarbete stärks.

Huvudstadsregionens LAPE – särskilda tyngdpunkter i utvecklingen:

- Stöd i föräldraskap och vid skilsmässa
- Att beakta kulturell mångfald

Barn- och familjetjänsternas struktur efter omorganiseringen

Lågtröskeltjänster

Familjecentralsmodell

- rådgivningar, familjearbete
- småbarnspedagogik
- möjlighet till digitala tjänster
- organisationernas och församlingarnas tjänster samt kamratstöd
- tjänster som stöder föräldraskap och parrelationer
- stöd vid skilsmässa

Skolan som stöd för barns och ungas välbefinnande

- elevhälsa
  - skol- och studerandehälsövård
  - psykologer och kuratorer
- stödelever eller tutorer
- KiVa Skola-programmet

Tjänster på specialnivå

Barnskydd

Specialiserad sjukvård Service för barn med funktionsnedsättning

Krävande tjänster

Krävande specialtjänster inom barnskyddet

Krävande barn- och ungdomspsykiatriska tjänster

Tjänster för dem som omfattas av brottspåföljder

Krävande tjänster för invandrare och asylsökande

Krävande missbrukartjänster

Program för
utveckling av
barn- och
familjetjänster

REGERINGENS
SPETSPROJEKT

Huvudstadsregionens LAPE

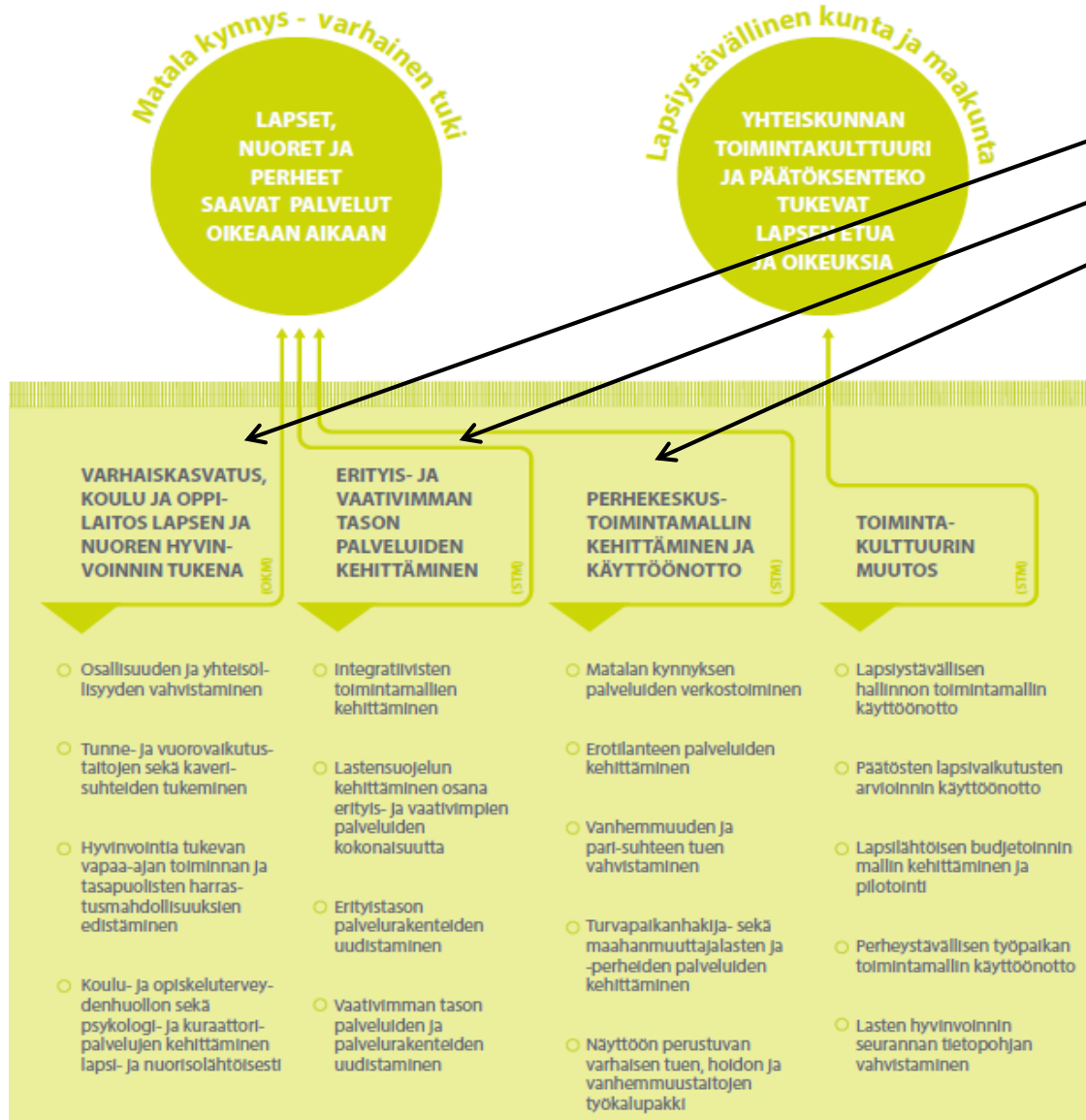
Barnets bästa – mera tillsammans

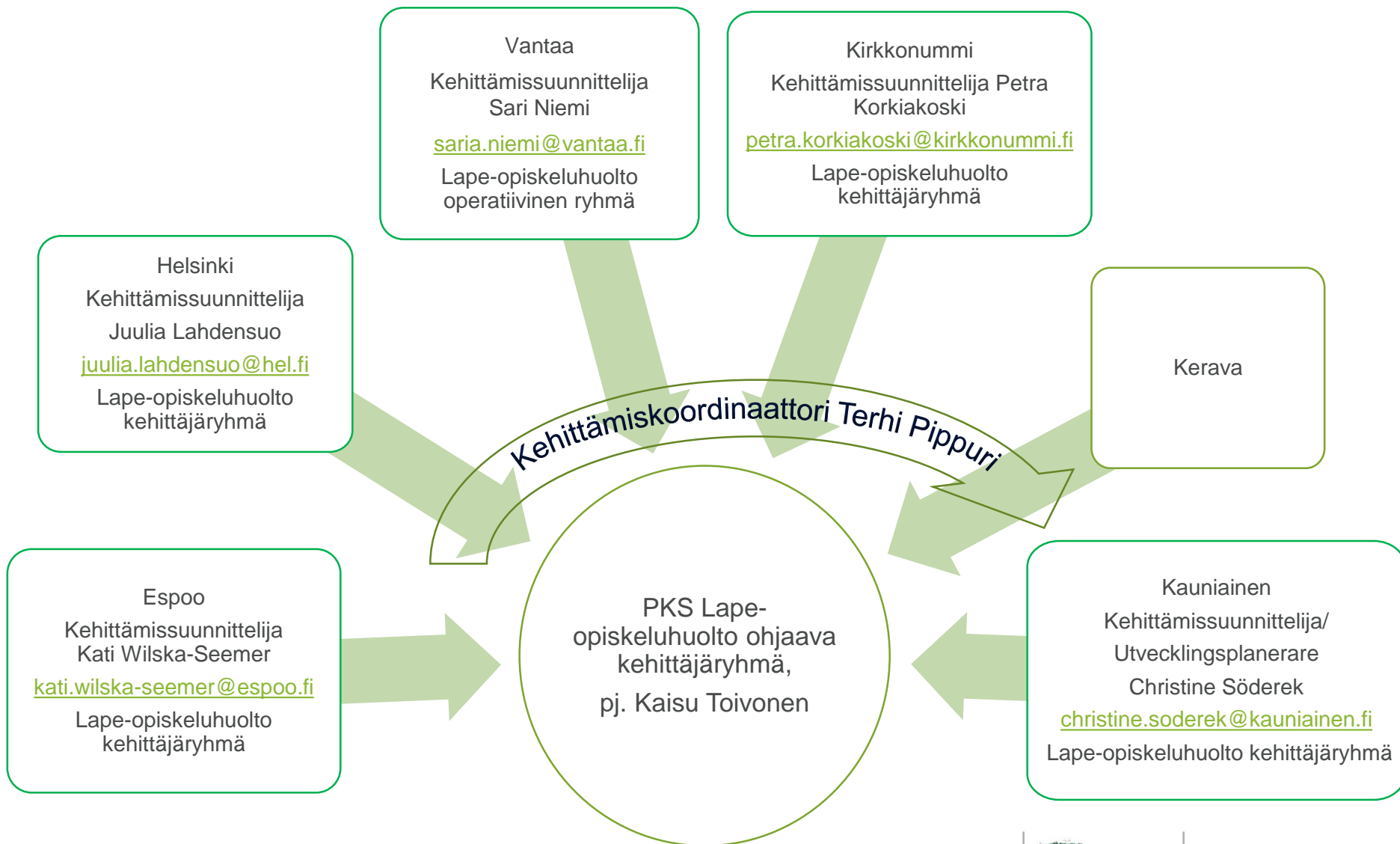
www.socca.fi -> samtliga verksamhetsmodeller kommer att finnas här, även på svenska när översättningarna är färdiga

kommunerna och koordinationsansvaren

Esbo
Helsingfors
Vanda
Grankulla
Kyrkslätt
Kervo

Målsättningar

1. Miljöerna och samfunden inom småbarnspedagogiken, skolorna och utbildningsenheterna stärker välbefinnandet
  - **Det generellt inriktade elevhälsoarbetet** är planmässigt och målmedvetet
  - Elever, studerande och föräldrar deltar i planeringen och förverkligandet av elevhälsoarbetet
2. Välbefinnande stärks med arbete och service inriktat på barns och ungas individuella behov
  - **Det individuellt inriktade elevhälsoarbetet** är förebyggande, lättillgängligt, kvalitativt och utgår från barns och ungas behov
  - Tidigt stöd finns att tillgå i rätt skede och vid behov mångprofessionellt

Åtgärderna inom huvudstadsregionens LAPE-elevhälsa:

1. Vi jämför och utvärderar gemensamma verksamhetsmodeller inom **den generellt inriktade elevhälsan**.
2. Vi jämför och utvärderar gemensamma verksamhetsmodeller inom **den individuellt inriktade elevhälsan**.
3. I utvecklingsarbetet uppmärksammas de särskilda behov barn och unga med **mångkulturell bakgrund** har.
4. Vi utvärderar olika **förfaringssätt gällande tidigt stöd** inom småbarnspedagogikens, förskolans, skolans och läroinrättningarnas miljöer samt bygger upp en **enhetlig servicestig**.
5. Vi utvecklar integrationen av **mentalvårdstjänster**
6. Vi utvecklar systematiska modeller för **kundrespons och att mäta nyttan för kunder**
7. Vi planerar och etablerar former för barns, ungas och föräldrars **deltagande** i planeringen, utvecklingen och förverkligandet av elevhälsoarbetet.

Program för
utveckling av
barn- och
familjetjänster

REGERINGENS
SPETSprojekt

Samtal om välbefinnande

- För grundläggande utbildningen och andra stadiet

Aktörer inom elevhälsan (åtminstone psykologen och kuratorn) möter alla sjundeklassister och andra stadiets studerande under första året

Diskussion om:

- de tjänster elevhälsan kan erbjuda
- hur man kan påverka sitt eget välbefinnande
- diskussion om de tankar och önskningar ungdomarna har då de inleder högstadiet/andra stadiet samt övriga för dem aktuella ämnen gällande välbefinnandet

Samtalsmall för samtal om välbefinnande

Målet med samtalet är att studerandena ska bli bekanta med de anställda inom elevhälsan, att ge en presentation av elevhälsans tjänster, att göra det lättare/sänka tröskeln att söka hjälp, samt att ge arbetet ökad synlighet.

Samtalets format planeras på elevhälsogruppens möte: vem deltar på samtalet; hur mycket tid har ni till ert förfogande; på vilken lektion håller ni samtalet; vilka delar av samtalsmallen utnyttjar ni; hur genomför ni samtalet i dialog med studerandena.

Samtalsmallen ger en modell för dialogen mellan studerandena och aktörerna inom elevhälsan.

Samtalsmall (45 min)

1. Presentation, där var och en av elevhälsans representanter och studerandena presenterar sig
2. Dialog om elevhälsan och de tjänster som erbjuds
  - Den individuellt inriktade elevhälsan (arbetsfördelningen, att ta kontakt, hur de anställda går att nå, olika principer för arbetet, t.ex. frivillighet, konfidentialitet)
  - Den generellt inriktade elevhälsan (vad omfattas?, hur tar man tag i olika situationer?, på vilka sätt kan var och en bidra till det gemensamma välbefinnandet?, hur upplever studerandena övergången?)
  - Om ni har en broschyr om enhetens elevhälsa så kan den gärna delas ut till eleverna
3. Hur kan jag själv främja mitt eget välbefinnande och var får jag stöd om jag behöver det?
Genomgång av Må bra-handen och spegling av dess teman mot elevhälsans tjänster. Varför är det viktigt att må bra (och hur det hänger ihop med lärande)?
  - Gemensam diskussion om temana som ingår i Må bra-handen
  - Studerandena kan även få fylla i självvärderingsversionen av Må bra-handen och handledning i att utvärdera sitt eget mentala välbefinnande.
  - Diskussion om aktuella ämnen för studerandena och hur man i dessa kan få hjälp av elevhälsan

MÅ BRA-HAND

MAT OCH MÅLTID

- Vad åt du i dag?
- Kom du ihåg att äta mellanmål också?
- Med vem åt du?
- Åt du i lugn och ro?

SÖMN OCH VILA

- Vilken tid gick du till sängs?
- Fick du tillräckligt sömn?
- Sov du gott?
- Vaknade du pigg?
- Hade du tid att ta det lugnt?

MÄNNISKORELATIONER

- Vem treffade du i dag?
- Vad gjorde du med familjen?
- Vilken känsla hade du under dagen?
- Berättade du för någon om dina känslor?
- Orkade du lyssna på din vän?
- Vad gjorde dig glad eller ledsen?

mieli

Suomen Mielenterveysseura

© Mielenterveystaidot kasvuun -hankeet,
Föreningen för Mental Hälsa i Finland

VÄRDEN OCH DAGLIGA VAL

- Vilka val gjorde du under dagen som gav dig en bra känsla?
- Vad värderar och uppskattar du som viktigt i ditt liv?

MOTION OCH GEMENSAMMA INTRESSEN

- Motionerade du tillsammans med någon?
- Rörde du dig med någon?
- Vilken typ av motion är bäst?
- Vilken känsla får du av motion?

FRITIDSAKTIVITETER OCH SKAPANDE VERKSAMHET

- Gjorde du något roligt?
- Gjorde du något kreativt?
- Av hurudana aktiviteter får du en bra känsla?
- Vad tycker du att är vackert?
- Hur länge var du på dator eller tittade på TV?

Uppföljning av och ingripande i skolfrånvaro

-För grundläggande utbildningen, en modell för förskoleundervisningen är ännu på kommande

En gemensam modell för samtliga frånvaron. Modellen innehåller:

- det förebyggande arbetet
- att ta upp oron tillräckligt tidigt
- en grundlig kartläggning av frånvarons bakgrundsorsaker och elevens helhetssituation (som en del kan enkät om skolfrånvaro SRAS-R användas)
- mångprofessionellt samarbete
- en interventionsmeny

Ingripande i skolfrånvaro inom den grundläggande utbildningen (olovlig frånvaro, sjukfrånvaro eller annan oroväckande frånvaro)

Konsultation av elevhälsopersonalen med så låg tröskel som möjligt

Ta upp oron

Elevers frånvaro väcker oro hemma/i skolan.

Klassläraren/klassföreståndaren diskuterar ärendet med eleven och är i kontakt med vårdnadshavarna och kommer överens om ev. kontakt med elevhälsopersonal.

Förebyggande verksamhet

Via den generellt inriktade elevhälsan arbetar man för ökad elevdelaktighet och gemenskapskänsla.

Samarbetet mellan hem och skola är smidigt

Elevernas närvaro i skolan följs upp fortgående och systematiskt.

Grundläggande kartläggning av frånvarons bakgrundsorsaker och elevens helhetssituation. Som en del av kartläggningen kan t.ex. enkäten om skolfrånvaro (SRAS-R) användas.

Över 30 h

Om situationen inte har korrigerats efter utredning och telefonsamtal (frånvaro över 30 h) sammankallar läraren till ett möte. Till mötet kallas de aktörer som eleven och vårdnadshavarna anser behövas för att stöda elevens skolgång. Man funderar även vilka andra aktörer som kunde stöda eleven.

Vanligen bjuds även någon/några från elevhälsopersonalen med. Därmed kan man bilda en **sektors-övergripande expertgrupp**, som tillsammans kommer överens om stödåtgärder och uppföljning.

Man går igenom skolans stödåtgärder. Vid behov **konsulteras aktörer utanför skolan.**

Vid behov kontakt med socialvården för bedömning av stödbehovet.

Över 50 h

Vid behov (när frånvaron är över 50 timmar) kallar man in andra aktörer till mångprofessionellt samarbete och funderar tillsammans över åtgärder att ingripa.

Tillsammans kommer man överens om uppföljning av hur elevens situation utvecklas och arbetsfördelningen vid uppföljningen.

Man kommer också överens om tidpunkten för ett **uppföljningsmöte** och **ansvarspersonen** i elevens ärende.

Man går igenom skolans stödåtgärder. Vid behov **konsulteras aktörer utanför skolan.**

Situationen följs upp fortgående. Vid behov barnskyddsanmälan.

Över 70 h

Om stödåtgärderna och uppföljningsmöten inte hjälper och frånvaron trots detta förekommer fortgående/rikligt (över 70 h) tas i första hand kontakt enligt socialvårdslagen för bedömning av stödbehovet eller görs en barnskyddsanmälan grundat på konsultation.

Skolan har i detta skede utrett orsaken till frånvaron för sin del och använt skolans stödåtgärder på ett mångsidigt sätt.

Grunden till barnskyddsanmälan är oro över risk för marginalisering på grund av frånvaron och äventyrande av normal utveckling och skolgång. I anmälan nämns kartläggningens resultat, de stödåtgärder som redan använts i skolan samt hur de fungerat och hur man samarbetat med föräldrarna.

Man kommer också överens om tidpunkten för ett **uppföljningsmöte** och **ansvarspersonen** i elevens ärende.

Bedömningsverktyg för psykologens och kuratorns klientarbete

- För förskoleundervisningen, grundläggande utbildningen, andra stadiet
- Bedömningen görs i början och slutet av klientrelationen. I slutet bedöms också elevens/studerandes upplevelse av att ha fått hjälp.
- Syftet är att bedömningen ska fungera som ett verktyg och samtidigt ge information om hur välbefinnande utvecklats under klientrelationen
- I bedömningen ingår teman som är förknippade med barns/ungas välbefinnande, såsom skolgång och lärande, människorelationer, psykisk hälsa, hälsotillstånd samt kontroll över vardagen.

MITT VÄLBEFINNANDE

Skolgång och lärande

---

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Sociala relationer

---

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Psykiskt välbefinnande

---

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Hälsa

---

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Kontroll över vardagen: dygnsrytm och meningsfull sysselsättning

---

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Kontroll över vardagen: ekonomi och resurser

---

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

UTVÄRDERING AV BESÖK

Diskussionsämnen eller redskapen

---

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Växelverkan med psykologen/kuratorn

---

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Helhetsbetyg

---

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Övrigt att beakta:

Program för
utveckling av
barn- och
familjetjänster

REGERINGENS
SPETSprojekt

Elevhälsans samarbetsprocesser

- För grundläggande utbildningen
- Stärker och smidiggör samarbetet inom elevhälsoteamet (psykolog, kurator, hälsovårdare, läkare)
- Effektiverar informationsgången inom teamet (trots dokumentation av klientarbetet i olika system)
- Minskar på överlappande arbete

SAMARBETET MELLAN SKOL-/STUDERANDEHÄLSOVÅRDEN OCH PSYKOLOGEN/KURATORN

1. LUKUKAUDEN ALUSSA KÄYDÄÄN LÄPI

- Laajojen lääkärintarkastusten ja laaja-alaisten terveystarkastusten aikataulu sekä yhteensovittaminen muuhun yhteisölliseen opiskeluhuollon työhön esim. Luokkatasokäsittelyt, move-mittaukset
- Päivitetty tieto tehostetun ja erityisen tuen oppilaista → mahdollisuus kohdentaa terveystarkastukset tukea tarvitseviin
- Koululääkäri osallistuu opiskeluhoitoryhmän kokoukseen lukuvuoden alussa
- Terveystarkastaja siirtää yhteisöllisen opiskeluhoollon kokouksien asioista lääkärille oleellisen tiedon lukuvuoden aikana

Yhteisöllisen opiskeluhoollon kokouksessa käsitellään lääkärin ja terveydenhoitajan tarkastuksissa tai psykologin ja kuraattorin käynneillä esiin nousseita ilmiöitä yleisellä tasolla

2. TARPEEN MUKAINEN TIEDONSIIRTO

- Tiedonsiirto molempiin suuntiin:
  - Psykologi tai kuraattori → terveydenhoitaja tai lääkäri
  - Lääkäri tai terveydenhoitaja → psykologi tai kuraattori
- Kukin työntekijä arvioi yhdessä asiakkaan kanssa tiedonsiirron tarpeellisuuden

3a. TUKI JATKUU

-tarvittaessa sosiaalihoitolain mukainen palvelutarpeen arviointi tai lastensuojeluilmoitus

Tiedonsiirto kielletään

Tiedonsiirto sallitaan

4a. LAAJA-ALAINEN TARKASTUS TAI PSYKOLOGIN/KURAATTORIN KÄYNTI

4b. YHTEISVASTAANOTTO TAI MONIALAINEN ASiantuntijaryhmä

3b. SIIRRETÄÄN TARPEEN MUKAINEN TIETO JA ARVIOIDAAN YHTEISVASTAANOTON TARVETTA

Svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna

Följande utmaningar och brister tagits fram gällande det svenska i huvudstadsregionen och Nyland:

1. Rusmedelstjänster för unga
2. Psykiatrisk avdelningsvård för barn och unga i Nyland och utbudet av övriga svenskspråkiga mentalvårdstjänster
3. Ambulerande tjänster på basnivå (via familjecentren) och på krävande och specialnivå (såsom Hyks varhain)
4. Terapi- och habiliteringstjänster
5. Material, arbetsredskap, applikationer som stöd i arbetet
6. Koordinationsansvar och helhetsbild av nuläget på svenska
7. Personalsituationen nu och i framtiden
8. Ansvar för utveckling av de svenska kontaktytorna mellan bildningssektorn, socialsektorn och hälsovårdssektorn

Diskussionsfrågor

1. Är ni involverade i LAPE-arbetet i er kommun/ert landskap? På vilket sätt?
2. Hur jobbar man med att utveckla elevhälsans LAPE-målsättningar hos er? Hurdan implementeringsplan har ni gjort upp?
3. Hur jobbar man med att utveckla samarbetet mellan bildningssektorn, socialsektorn och hälsovårdssektorn hos er?
  - a. Vilka är er kommuns särskilda samarbetsutmaningar och hur jobbar ni med att lösa dem?
  - b. Vilka är elevhälsans särskilda utmaningar hos er och hur tacklar ni dessa?
  - c. Hur utvecklar ni samarbetet mellan familjecentermodellen och elevhälsan dvs. lågtröskeltjänsterna?
  - d. Hur utvecklar ni samarbetet mellan elevhälsan och t.ex. barnskydd och specialsjukvård dvs. tjänster på krävande och specialnivå?

Program för
utveckling av
barn- och
familjetjänster

REGERINGENS
SPETSprojekt

Vi skapar tillsammans
en bra vardag för
barn, unga och familjer

LAPE

TACK!

Christine Söderek

LAPE-utvecklingsplanerare, Grankulla stad

christine.soderek@kauniainen.fi

 @CSoderek

#pkslape #lapeförändring #lapemuutos

LAPE-LÄNKAR:

<http://stm.fi/sv/spetsprojekt/barn-och-familjetjanster>

<http://minedu.fi/sv/lape-sv>

<https://www.thl.fi/sv/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape->

[http://www.socca.fi/kehittaminen/lapsen paras - yhdessa enemman - hanke](http://www.socca.fi/kehittaminen/lapsen_paras_-_yhdedessa_enemman_-_hanke) -> här kommer Huvudstadsregionens LAPE-elevhälsans samtliga verksamhetsmodeller att publiceras även på svenska!

[Kontaktytor – en gemensam möjlighet](#)